

DOZVÍTE SE

NOVINKY Z EVVO

DEN ZEMĚ 2022 v Pardubickém kraji

ENVI ZAJÍMAVOSTI

Zúčastněte se s MOPíky ptačího pozorování Ekofarmou roku je hospodářství z Krušných hor s chovem plemenného dobytka
Výzkumníci se zaměřili na jedlé obaly

NOVINKY

Program Péče o krajinu

Pohádkový závod

Přednáška: Ze života našich dravců

DEN ZEMĚ 2022 v Pardubickém kraji

Den Země připadá tradičně na 22. dubna. Každoročně tento den upozorňuje na ekologické hrozby, učí recyklovat odpad a chovat se zodpovědně. V rámci Dne Země, který původně vznikl v Americe, se konala řada vzdělávacích akcí pro děti i dospělé. Každý rok si pro vás školy a ekocentra (organizace EVVO) v Pardubickém kraji připravují na tento den zajímavý program, a my se oslavy tak významného dne pro naši matičku Zemi také nevzdali a co víc, velmi jsme si ho užili! Doufáme, že i Vám se námi uspořádané soutěže líbily!

V rámci oslav Dne Země jste s námi mohli soutěžit o zajímavé ceny v kreslení, ve vyrábění "ptačích rodinek", v rozeznávání zvuků v přírodě a v úklidu v místě, kde žijete.

Soutěží se zúčastnily desítky základních a mateřských škol z našeho Pardubického kraje. Všem účastníkům děkujeme a těšíme se na další ročník!

Do té doby pro Vás budeme i nadále připravovat další osvětové soutěže, o kterých se dozvíte v našich newsletterech a na [webových stránkách](#).

Zúčastněte se s MOPíky ptačího pozorování

Víte, že v České Třebové můžete potkat oddíl Mladých ochránců přírody, tzv. MOPíků? Děti se začaly scházet v únoru 2020 a protože oddíl je činný při Ekocentru Podorlicko, zvolili si členové název Orlici. Scházejí se každý týden, provází je členka ekocentra Alena Šplíchalová, a to buď venku, nebo v klubovně na Podbranské. V srpnu 2021 pro děti z oddílu a jejich kamarády uspořádala ZO Podorlicko příměstský tábor, letos se děti těší na tábor pobytový.

Děti mají za sebou mnoho akcí, které za 2 roky již podnikly. Při své procházce ke Floriánovi pozvedněte zraky ke stromům, zaposlouchejte se do ptačího zpěvu a pokud třeba uvidíte, že je některá z budek již obsazená, uděláte dětem z oddílu radost, když jim o tom zanecháte v sešitě vzkaz!

Ptačí pozorování s Ekocentrem Podorlicko

Po vykácení stromů ve svahu nad garážemi v Benátkách v lednu 2021 a redukci vegetace během úprav cesty ke Floriánovi v létě 2021 se lidé z ZO ČSOP Podorlicko zasadili o výrobu a instalaci náhradních hnízdišť – ptačích budek.

Zkuste se na chvíli zastavit a pozorovat, jestli jsou již budky obydleny. Pokud se chcete zapojit do společného pozorování, můžete do sešitu zapsat, co a kdy jste viděli. 1 sešit pro zápisky je na konci ulice Břízky nad loni vykácenou strání a tam je také budka č. 1. Další budky pak potkáte v různých vzdálenostech od sebe, místo je označeno zpravidla cedulkou s číslem. Druhý sešit je u cesty ke Floriánovi na rozcestí k osadě v Hliníkách.

Můžete napsat i jiné postřehy, pochvaly a náměty, které s životním prostředím Českotřebovska souvisí.

Pravidla pozorování:

Prosíme buďte ohleduplní a nesnažte se např. fotit uvnitř budky – ptáci by se zbytečně stresovali.

Najdete-li na zemi nedokrmené ptáče, kontaktujte některou ze sítě záchranných stanic.

Fotky ptáčků můžete poslat na email: mopici2.0@seznam.cz.

Užijte si procházku krásnou přírodou!

Ekofarmou roku je hospodářství z Krušných hor s chovem plemenného dobytka

Ekofarmou roku je hospodářství z Krušných hor. Farma Kateřina chová u hranic s Německem ve výšce 700 metrů nad mořem plemenný dobytek. Rodinné hospodářství začínalo na Hoře Svaté Kateřiny na Mostecku před třiceti lety s jednou krávou, teď má stádo o 160 kusech a každé zvíře má své jméno. Ocenění, udělované Svazem ekologických zemědělců, vnímají manželé Loosovi jako potvrzení toho, že vydat se cestou ekologického zemědělství, byla správná volba.

V původně hornickém městě se předci Loosových usadili již před mnoha lety. V nehostinných podmínkách každý havíř měl jednu krávu a kus pole. "V roce 1995 otci tu jednu kravku a tři čtvrtě hektaru vrátili, no a tak jsme se pustili do sedlačení," řekl Adolf Loos, který má k dispozici pro svůj dobytek 300 hektarů pastvin a luk. Nejvyšší je až v 910 metrech nad mořem. Právě kvůli takovým podmínkám vybrali manželé pro chov plemena původně z Francie.

Zvířata jsou od dubna do listopadu venku. Přes zimu mají svá stanoviště v malých skupinkách. Práci zvládají členové rodiny s pomocí brigádníků, kteří pomáhají hlavně při sklizni sena. Právě kvůli jeho nedostatku před dvěma lety to málem vypadalo na omezení chovu nebo dokonce ukončení. "Kvůli obrovskému suchu jsme vozili krmení z Německa a z Moravy. Naštěstí loni se příroda umoudřila, nadělali jsme rezervy a doufáme, že to zvládneme," uvedl Loos. Změna klimatu podle něj výrazně promlouvá do hospodaření. "Zvažujeme, co pěstovat, co mít na lukách," uvedl muž, který měl podle svých slov naposledy dovolenou v roce 1998 s dětmi.

Hlavním zaměřením farmy je šlechtění zvířat, k nimž se chovají majitelé s náležitou péčí. "Každé zvíře je u nás individualita. Opravdu si je hýčkáme, máme s nimi každodenní kontakt, protože pak je s nimi třeba i lepší manipulace," uvedla Loosová. V plemenné knize je většina kusů. Zvířata z Krušných hor míří do chovů po celé České republice, na Slovensko i do Německa. Zhruba 30 procent dobytka jde na jatka. Postavena už je v areálu bourárna, aby tu mohli prodávat maso tzv. ze dvora. Seznámit se s chodem farmy bude moci veřejnost 21. května, kdy se uskuteční den otevřených dveří.

V České republice je aktuálně přes 5000 ekofarem. PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, který je sdružuje, věří v další zvyšování jejich počtu. "Spotřeba biopotravin neustále roste. Konvenční zemědělství se navíc musí potýkat s růstem cen postřiků, hnojiv a jejich nedostatkem, takže ekologické zemědělství může ukázat, že má co nabídnout. Poptávka po kvalitní české bioprodukci je," řekla ředitelka svazu Kateřina Urbánková.

Výzkumníci se zaměřili na jedlé obaly, třeba pružnou fólii na bázi bílkovin

Na obaly, které se dají sníst společně s potravinou, se zaměřili vědci z Agronomické fakulty Mendelovy univerzity v Brně. Aktuálně vyvíjejí jedlé balení na bázi bílkovin, které má charakter pružné kuchyňské fólie. Možností je ale více – třeba obaly ve spreji, případně tekuté obaly, do kterých se potraviny namáčejí. Výhodou jedlých balení je nejenom jejich snadná výroba, ale také možnost snížit množství vyprodukovaného odpadu, informovala Tereza Pospíchalová z univerzity.

„Jedlé obaly představují jednu z cest, jak redukovat velké množství syntetických plastových obalů, které se v přírodě rozkládají až desítky let. Snížit se ale s jejich pomocí dá vyprodukovaný odpad celkově. Na výrobu jedlých obalů totiž dokážeme použít také odpadní suroviny jiných technologií,“ uvedla výzkumnice Soňa Hermanová z Ústavu technologie potravin Agronomické fakulty Mendelovy univerzity.

Obalové materiály na čistě přírodní bázi navíc nepřispívají k tvorbě mikroplastů, které představují jako cizorodé částice do budoucna velkou neznámou pro všechny organismy na planetě.

Studentka Barbora Smetanová se v laboratoři aktuálně věnuje vývoji jedlých obalů na bázi bílkovin, které mají podobu pružné kuchyňské fólie. *“Výroba směsi je jednoduchá a nenáročná na suroviny. Vyrobené fólie sice nejsou zcela bezbarvé a čiré, ale jejich průhlednost je dostatečná, aby bylo možné si potravinu důkladně prohlédnout. Navíc jsou obaly bez zápachu, a tak neovlivňují aroma samotné potraviny,“* popsala Smetanová. K přípravě obalu využívá mléčný protein.

V dalším kroku plánují vědci do jedlých fólií zakomponovat také aktivní složky, které by měly vylepšit výživovou hodnotu i funkčnost obalu a jeho využitelnost v průmyslovém strojním balení. Stejně tak chtějí odborníci zvýšit odolnost obalů vůči vodě. Současné verze nejsou pro potraviny s vysokým obsahem vody vhodné.

Vědci: Ptáci, kteří se v letu předvádějí, mívají více partnerek a bývají pestří

Druhy ptáků, jejichž samci se v letu předvádějí, mívají více partnerek a obývají spíše otevřené než lesní oblasti. Často jde o malé druhy pěvců s pestře zbarveným peřím. Vyplývá to z výzkumu, na kterém spolupracovali vědci z Ústavu biologie obratlovců Akademie věd ČR (ÚBO AV) a Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy (PřF UK). Výsledky publikoval prestižní časopis Proceedings of the Royal Society B, sdělili zástupci Akademie věd v tiskové zprávě. Tým shromáždil informace o 1700 druzích pěvců.

Podle vědců mívají předvádějící se druhy také protáhlejší křídla, což souvisí s tím, že migrují na delší vzdálenosti a hnízdí ve vyšších zeměpisných šířkách, tedy dále od rovníku. *"Naše výsledky naznačují, že se vzdušné předvádění objevuje především u druhů se zvýšenou letovou efektivitou a schopností letu, což by nebylo tak překvapivé. Nicméně jsme také zjistili, že tyto druhy ptáků vykazují silnější intenzitu pohlavního výběru,"* uvedl Tomáš Albrecht, vedoucí výzkumné skupiny Evoluční ekologie ptáků v ÚBO AV. *"To znamená, že mezi samci jsou velké rozdíly v úspěchu u samic. Typickým představitelem pěvce, který se takto předvádí, by mohli být třeba bramborníček černohlavý, skřivan polní nebo některé druhy pěnic,"* popsal evoluční ekolog a ornitolog.

Prvotní impulz ke studiu ptačího předvádění získal Albrecht v jižní Africe - v oblastech, kde polopouště střídají savany, ty pak přechází v tzv. galeriové lesy a naopak. *"Všiml jsem si, že v každém prostředí se mění i zpěv či předvádění pěvců ve vzduchu během zpěvu. Ukázalo se, že tento fenomén není na globální úrovni dobře popsán,"* uvedl Albrecht. Vědec vysvětlil, že dřívější studie pracovaly jen s malým počtem druhů, nejvýše v řádu několika desítek, nebo se zaměřili na jednu zoogeografickou oblast. Soubor informací o 1700 druzích pěvců, který dal dohromady tým z Česka, je tak podle akademiků nejrozsáhlejší dostupnou databází dat o tomto výzkumném fenoménu.

Informace vědci získali prostudováním velkého množství literatury. Byť přístup k ní byl podle hlavního autora studie Petera Mikuly v nejhroších fázích pandemie covid-19, kvůli protiepidemickým opatřením, dost ztížený. Mikula, který také pracuje na ÚBO AV, dále sdělil, že se tým bude chování ptáků věnovat i v budoucnu.

Program Péče o krajinu

Příjem žádostí do Programu péče o krajinu byl vyhlášen! Více než 60 milionů korun poputuje na udržení a zlepšení stavu přírodních biotopů a krajinných prvků a na péči o ohrožené a handicapované volně žijící živočichy. Žádosti můžete podávat do konce května. Podpořena bude především péče o zvláště chráněné druhy a jejich biotopy či likvidace invazních druhů rostlin, a to až do výše 100 % způsobilých nákladů. Více informací najdete [zde](#).

Pohádkový závod

V areálu restaurace U Krále Václava IV. a jejím okolí bude probíhat 4. 6. od 11 hodin zábavná soutěž. Vytvořte rodinnou skupinku a obejděte stanoviště, na kterých se setkáte s pohádkovými postavami. Každá pro vás bude mít připravenou originální disciplínu, které se zúčastní děti společně s rodiči. Bude pro vás připravený např. lesní biatlon, běh s překvapením, střelba z dětských pistolek na cíl a další. Pro vítěze budou připraveny ceny. Více informací [zde](#).

Dejte šanci opylovačům

Nechejte sekačku celý květen v kůlně. A možná pak zjistíte, že tam vydrží až do konce sezóny. K tomu nabádá britské zahradníky kampaň [No Mow May](#), spoluorganizovaná ochránářskou charitou [Plantlife](#). Cílem není ani tak podpora zdivočelých plevelů, ale hmyzu. Připojte se ke kampani i Vy!

Soutěž "Zlatý list"

Minulý týden proběhl již 50. ročník přírodovědné soutěže Zlatý list, kterého se účastnilo 138 žáků základních škol Pardubického kraje. Na stezce dlouhé 4 km bylo připraveno 9 stanovišť zaměřených na ochranu přírody a životního prostředí. Z kategorie starších postupuje do Národního kola družstvo Kometa ze Základní školy Komenského, Ústí nad Orlicí a z mladších družstvo Super tým ze Základní školy Radiměř. Předávání odměn se zhostil pan radní Miroslav Krčil. Všem soutěžícím velká gratulace.

Přednáška: Ze života našich dravců

Zveme Vás na další ze série ptačích setkání pro seniory, které organizuje Česká společnost ornitologická s Centrem Elpida, které se věnuje podpoře aktivního života seniorů a pořádá vzdělávací a kulturní akce. Na přednášce Petra Voříška se dozvíte, jak žijí dravci a jak je příroda vybavila pro život. Také Vám ukáží, jak je určovat v přírodě a v jakém prostředí se s nimi můžete potkat. Na závěr se dozvíte, jak se jejich populace v průběhu času vyvíjejí a co je v současnosti nejvíce ohrožuje. Přednáška je určená všem zájemcům 55+ do naplnění kapacity místnosti a je potřeba si na nich zajistit místo jednoduchou registrací [zde](#). Kdo půjde na akci Elpidy poprvé, vyplní ještě jednorázovou [registraci](#).

PŘEDNÁŠKA PRO SENIORY

ČSO ELPIDA

Ze života našich dravců

26. 5. od 13:00

host: Petr Voříšek

Seminář VLAŠTOVKY A JIŘIČKY

4. 6. 2022, Staré Hamry, hotel Charbulák

Sobota 4. 6.

Od 9:00

10:00-12:00

Registrace

Exkurze k horským kravinům JZD Staré Hamry,
ukázka kroužkování (pěšky cca 700 m),
Václav Tomášek

12:00-15:00

Přestávka na oběd (oběd se vydává ve 12:30)

15:00-16:00

Stavíme s jiříčkami, Evžen Tošenovský

16:00-17:00

**Jak žijí poslové jara, aneb ekologie vlaštovkovitých
ptáků,** Václav Tomášek

17:30-19:00

Evoluce a synantropizace opeřených sousedů,
Zdeněk Tyllér

19:00

Přestávka na večeři

Od soumraku pozorování noční oblohy dalekohledy. V případě zatažené oblohy, ale jinak vhodného počasí, ukázka kroužkování sov.

Neděle 5. 6.

Od 9:00

Workshop výroby umělých hnízd, Jan Kondziolka

Konferenční poplatek: Dobrovolný.

Rezervace: Účast rezervujte předem, odesláním návratky výhradně e-mailem na kondziolkajan@seznam.cz.

Stravování: Po dobu přednášek zajištěno drobné občerstvení. Oběd a večeře možný individuálně v hotelové restauraci, nebo doporučujeme hromadný „seminární“ oběd a večeře pro usnadnění plynulosti obsluhy. Menu - oběd cena 150 Kč: vývar, volná variace na téma vepřový plátek, brambor, obloha. Večeře cena 140 Kč volná variace na téma kuře, rýže. :-)

Ubytování: Zajistí si každý sám, možnosti jsou přímo v hotelu Charbulák, dále také poblíž Švarná Hanka, Dům sv. Josefa, nebo Chyža.

Příjezd: Vozem až k hotelu, autobusem zastávka Staré Hamry most a vlakem na nádraží Ostravice. Můžeme pro Vás zajet na MHD eventuelně můžeme zajistit spolujízdu, případný požadavek napište v návratce.

Návratka: Zašlete na e-mail kondziolkajan@seznam.cz stručně informace:

Kdy cca přijedu a kolik nás celkem bude? Mám zájem o hromadný oběd a hromadnou večeři? Telefonní kontakt? Mohu někoho vzít vozem/chci sám vzít?

Uzávěrka: Počet míst je omezen kapacitou sálu. Čím dříve, tím lépe. :-) Uzávěrka stravování týden předem.

Kontakt: Jan Kondziolka, tel. 777814074, kondziolkajan@seznam.cz

VZDĚLÁVÁNÍ S KRŮČKEM

BEZOBALOVÁ DOMÁCNOST ANEB ZERO WASTE V PRAXI

PONDĚLÍ

23. 5.

16-18

KANCLÁRNA
Komenského 46

TÉMATÁ

- CO TO JE BEZODPADOVÁ DOMÁCNOST A JAK ZAČÍT
- PRAKTICKÉ TIPY I POZNATKY PRO POKROČILÉ
- JAKÉ JSOU MOŽNOSTI PŘÍMO V NAŠEM MĚSTĚ A REGIONU
- PRO ZÁJEMCE BUDE SEMINÁŘ POKRAČOVAT WORKSHOPEM
- VÝROBA VERMIKOMPOSTÉRU (CCA 30 MINUT)

SEMINÁŘ POVEDE VE SPOLUPRÁCI SE STOLÍSTKEM

ING. RADKA BÁČOVÁ

VSTUPNÉ 150 KČ / 200KČ S VERMIKOMPOSTÉREM

PŘIHLÁŠKY NA KRUCEKMT@GMAIL.COM